CORNELII TOLLII AD PIERII VALERIANI DE LITERATORUM INFELICITATE Librum APPENDIX.

2

BIBLIOTECA NAZIONALE VITTORIO ... NA...

AMSTELODAMI.

Apud *Cornelium Ioannis.*
Anno, 1647.

Nobiliſſimo, atque Ampliſſimo Domino,

JUSTO VYGHIO,

Domino in Iſendorn, & in ſuprema

GELRIÆ *Curia Conſiliario,*

CORNELIUS TOLLIUS S. P. D.

Nobiliſſime Vir,

ROganti typographo, ann haberem aliquid, quo au ctior, atque ob novitate gratior, redderetur Pierii, quam pa raverat, de Literatorum infelicitat editio; reſpondi, in memoria eſſ eruditorum aliquos, fortunæ itiden

ncertis notabiles, qui appendicis oco adjungi poſſent. Et lubentius quidem operam illi meam addixi, quòd de calamitatibus eorum, atque infortuniis, cogitanti in mentem incideret poetarum illud ingenioſiſſimi:

Suntque ea doctorum monumentis miſta virorum.

Illi itaque, quorum ego inflicta ndigniſſimè ab aliis mala, qualicumque officio, recenſeo, in optimam, atque certiſſimam Tuam clientelam, VYGHI præſtantiſſime, tradere ſe geſtiunt. Nam ſive Appendix mea hujuſmodi eſt, ut excuſatione egeat; ſive ut laude aliqua poſſet digna videri; neminem habeo, cui potiùs, quàm Tibi, oblatam velim. Tu enim is es, in quo uno cunctas habitare virtutes, quas

in

in aliis etiam ſingulas admirari ſolemus, omnes uno ore fatentur. Sed nolo verecundiam ingenii Tui prolixâ laudum commemoratione onerare, neque me tam patenti campo immittere, cùm foret hoc *σχεδίῃ περάειν μέγα λαῖτμα θαλάσσης.* Hanc igitur operam, etſi levem, & indignam propè, quæ Nobilitati Tuæ inſcribatur, nihilominus offerre Tibi & publico, & privato nomine, adducor. Publico, quia nemo eſt, qui Te non colat plurimum, atque obſervet: privato, quia cùm tot argumentis perſpecto ſingulari amore conſtanter adeò immerentem me proſequaris, graviter peccarem, ſi vel minimam occaſionem prætermitterem, dandi gratiſſimi pariter, atque obſervantiſſimi animi fidum pignus. Lubens præſtæ-

rem majora, dignioraque celeberrimo Tuo nomine, ſi non facultas minùs, quàm voluntas, impediret. Nunc quando ea nondum poſſim, patere, obſecro, adfectus, animique in Te mei extare hoc, cujuſmodi ſit, teſtimonium; meamque ſive temeritatem, ſive audaciam, æqui, bonique conſule. Ego interea, quod ſemper facio, Deum Opt. Max. venerabor, Ampliſſimo Senatui, ac univerſæ Gelriæ, incolumem Te quàm diutiſſimè præſtet. Amſtelodami III Kal. Maji. CIↃIↃCXLVII.

Nobiliſſimo Tuo nomini

devotus

Cornelius Tollius.

SYL-

SYLLABUS ERUDITORUM, quorum infortunia in Appendice narrantur.

Æmarus Ranconetus. 48.
Albertus Pius Carpenſis. 19.
Aldus Manutius. 25.
Angelus Saxus. 39.
Antiochus Tiberius. 40.
Antonius Niger. 39.
Arnoldus Ferrerius. 62.
Auguſtinus Niphus. 11.
Barnabas Briſſonius. 67.
Bartholomeus Cocles. 12.
Camillus Quernus. 15.
Carolus Molinæus. 50.
Charilaus Macrinus. 59.
Claudius Arcerius. 69.
Clemens Marotus. 47.
Dionyſius Lambinus. 55.
Eliſius Calentius. 11.
Fabius Latinus. 24.
Franciſcus Balduccius. 36.
Franciſcus Hotomannus. 64.
Franciſcus Philelphus. 3.
Georgius Trapezuntius. 7.
Guilielmus Bertrandus. 56.
Guilielmus Pellicerius. 63.
Guilielmus Poſtellus. 60.
Henricus Stephanus. ---

Hiero-

Hieronymus Cardanus. 42.
Iacobus Cujacius. 68.
Iacobus Lodoic. Strebæus. 71.
Iacobus Picolominus. 6.
Iacobus Roliardus. 56.
Ioannes Andr. Ruettus. 27.
Ioannes Babtiſt. Marinus. 30.
Ioannes Corraſius. 58.
Ioannes Steph. Durantius. 72.
Ioannes Tardivius. 70.

Lucas Gauricus. 14.

Nicolaus Francus. 17.
Nicolaus Machiavellus. 20.
Nicolaus Sudorius. 70.

Olivarius à Boſco. 35.

Paullus Quidott. Burgheſius. 26.
Petrus Fulvius. 49.
Petrus Gillius. 45.
Petrus Montaureus. 52.
Petrus Placius. 57.
Petrus Ramus. 59.
Pierius Valerianus. 9.
Polycarpus Palermus. 29.
Pomponius Gauricus. 18.

Thomas Campanella. 33.
Torquatus Taſſus. 21.
Trajanus Boccalinus. 32.
COR.

CORNELII TOLLII
AD
P I E R I I
VALERIANI
DE
LITERATORUM
INFELICITATE
Librum
APPENDIX.

NEſcio, unde tantum Fortunæ erga literatos odium, ut aſſidua in eos emittat adverſitatum fulmina. Aliud enim promerentur magni illi Muſarum alumni; neque debita virtutibus illorum crudelitas. Clavos quidem trabales, cuneos, uncos, aliáque ſævitatis inſtrumenta, Antiquitas Fortunæ tribuit; ſed non ut exerceret in immerentes. Quantum igitur aberrat incerta, & volubilis illa Dea, eos ſemper excru-

ciando, qui ſummâ potiùs felicitate, quàm leviſſimâ miſeriâ, ſunt digniores. Utinam & ipſa iratam quandoque habeat Nemeſin, quòd uſqueadeo optimis ſit iniqua. Ferendum aliquo modo eſſet, ſi ſolâ adhuc paupertate affligeret viros eruditos. Videri enim jam tum poſſet conſulere velle literariæ Reipubl. quia bonæ mentis aſſecla paupertas, & ἁ πενία μόνα τὰς τέχνας ἐγείρει. Non autem conſiſtit intra tam anguſtos terminos. Addenda ſunt exilia, captivitates, violenta mors, honorum defraudationes, & innumeri calamitatum modi. Quot ex ſola Italia collegit Pierius ſui propè temporis viros, præter eruditionem fortunæ etiam ludibriis inſignes! Qui tamen cùm nonnullos reliquerit, (quis enim omnes recenſeat) & ætatem ejus conſecuti ſint alii, memoratu nihilo indigniores, non ingratum fore putabam, ſi quos omiſit Pierius, ego adderem: non omnes quidem, ſed qui memoriæ obverſarentur. Fortaſſe aliàs dabitur pleniùs tractandi occaſio.

Qui itaque, ætate ſuâ, primas in eruditione tenuit, teneat quoque hîc, Franciſcus Philelphus; cujus & virtus, & calamitas, in conſpectu pariter fuere. Hic, cùm pater inops, quique ex diurno labore in diem viveret; mater, cui ad quæſtum nihil niſi femur ſupereſſet; Patavii à quibuſdam receptus, egregiam ſtudiis operam navabat. Ea verò civitate ob illicitos amores pulſus, in Græciam abiit; utque de Caballino fonte potaret Parnaſſum montem, & ſimul in Athenarum ruinis immortalium philoſophorum luſtravit veſtigia. Inde porrò Byzantium profectus, ſummi viri, Emanuelis Chryſoloræ, filiam uxorem duxit; quæ Græcæ elocutionis magiſtra, quotidiano uſu Atticorum accentuum dulcedinem docili conjugis ori inſtillabat. In Italiam poſtea reverſus, & Græcè juxta, ac Latinè perorans, carus admodum fuit Principibus omnibus, atque ante alios Eugenio, Pontifici Maximo, Alphonſo regi, & Franciſco Sfortiæ. Nullam certè ſpem nobi-

Franciſcus Philelphus.

lioris gloriæ Latinis æmulis de Romana facundia; nullam de Græco lepore vel ipſis Græcis reliquiſſet, niſi tantus eloquentiæ fluvius paullatim in vitiorum paludes abſcedens, clariſſimi profluentis dignitatem amiſiſſet. Tum quoque eò redire ſors ejus, unde primitus fuerat orta. Florentiæ enim dum viveret, confictas aliquamdiu mentiebatur divitias; donec fames poſtea oſtentationem vinceret, & ſupplicem compelleret ab alio vitæ ſubſidiũ petere. Quin imò, cùm æs alienum grande conflâſſet, in carcerem à creditoribus conjectus eſt; quo vix ſeſe, ſumtâ per uſuram pecuniâ, liberauit. Mox gravior conſecuta calamitas; &, ob quæ delicta incertum, à Florentinis publico docendi exercitio privatus, urbe expulſus, atque in exilium actus, Senas petiit. Sed & ibi parcè, ac duriter vitam agens, miſeréq; aliquando verberibus exceptus, Bononiam conceſſit. Verùm hac etiã ejectus civitate, Mediolanũ profectus eſt, ubi ſecurius ſibi fore domicilium ſperabat. At rurſus infe-

licem

licem fruſtrata ſpes, neque lætior illuxit dies. Quamobrem procellis, & tempeſtatibus quotidianis, oppreſſus, alium ſibi portum circumſpicere cogebatur, quo reliquum vitæ & utiliùs, & quietiùs poſſet tranſigere. Quadã ad Matthæum Piſaurenſem epiſtolâ narrat ipſe, quomodo Cremonam ſe poſtea advenientē univerſa civitas & viderit, & honoraverit egregiè. Sed ubi accidiſſet, ut mercenaria ſua ſerva, peſtilentiali morbo correpta, vitam ſubitò deſeruiſſet, ingens adverſùs ſe exortus ſit tumultus, quem inſana illa plebecula concitârat. Continuò cum univerſa familia urbe fuiſſe excluſum, & non ſine magno quidem vitæ periculo. Vagatum ſe in campo omnium egenum, atque in tam repentino inſanientium hominum motu, conſilii etiam expertem. Tandem, furore illo ſedato, à primoribus in ſuburbanam civis cujuſdam villam deductũ, tantiſper incolendam, donec publicâ diligentiâ aliter ſuæ & rei, & dignitati, proviſum foret. Interim incommodius impingi ſibi nil

poſſe; cunctáque abeſſe, præter pulices, culicéſque, & muſcas. Vixit ad exactam ætatem, nonagenario ſcilicet proximus; periitque Bononiæ, adeò diſſipatis rei domeſticæ rebus, ut ad procurandum funus & cubiculi, & coquinæ, inſtrumenta fuerint divendita.

Iacobus Picolominus, Cardinalis Papienſis. Coævum Philelphus habuit Iacobum Picolominum, Papienſem Cardinalem, reliquâ quidem vitâ, præterquam obitu, mediocriter felicem. Amannatorum familia non ignobili Lucæ genitus, prima in oppido Piſciæ literarum rudimenta jecit. Iam verò adoleſcens Florentiæ ſub Carolo, & Leonardo, Arretinis, Poeticæ, Rhetoricæque operam dedit, & Romæ poſtea à Cardinale Firmano ad ſecreta eſt adſcitus. A Calixto deinde tertio, qui Nicolao Quinto, Pontifici Max. ſucceſſerat, eodem Secretarii munere ornatus, & Apoſtolicorum præterea diplomatum ſcriptor conſtitutus eſt. Calixto defuncto, adſumtus ad Sedem Pius Secundus; qui, ipſo Pontificatûs die, eandem illi dignitatem continua-

tinuavit; deinde Papienſi Eccleſiæ præfecit, ac paullò poſt Cardinalem creavit. Hîc ſeſe ſtitit viri felicitas, qua non admodum diu frui licuit. Præclari erat ingenii, ac ſi aliter mori contigiſſet, majoris conſilii fuiſſet habitus. Habitabat ad Tyberis ripam modicis ædibus, iiſque non ad pompam ornatis; quoniam divitias non quæſivit modò, ſed & in aliis vehementer deteſtabatur. In Vulſinienſes aliquando, tridui iter ab urbe Roma, ſeceſſit, æſtivi aëris vitandi gratia, ſicut quolibet ferè anno conſueverat. Cùm verò quartanâ aliquantulum laboraret, ad depellendum phlegma, quod ſtomacho inhærebat, ignobilis Picentini medici conſilio accepit helleborum, malè quidem temperatum. Quo hauſto, altiſſimo ſomno correptus, minùs diei ſpacio, in oppido Laurento, exſpiravit.

Georgius Frapezuntius. Eâdem tempeſtate magnum illud Græciæ decus claruit, Georgius Frapezuntius, undiquaque quidem feliciſſimus, niſi laceratus nimium Plato inflixiſ-

ſet miſerias. Cùm enim Peripateticum ſe profiteretur, unúmque ſemper Ariſtotelem extolleret, uſque adeò ſuperbâ, & contumelioſâ fuit aure, ut ne divinum quidem Platonis ingenium laudari pateretur, ejuſque dogmata, & mores peracerbè, famoſo edito volumine, proſcinderet. Tantam in Trapezuntio, quamvis ſibi conjunctiſſimo, audaciam ferre non potuit illuſtri eruditione, ac facundiâ, Cardinalis Beſſarion; ſed ſcripto ad defenſionem ſummi Philoſophi libro, ingenio, memoriâque privavit calumniatorem. Redacto quippe in delirium Georgio omniũ rerum, elabebatur memoria; ita ut alter Orbilius literarum oblivio, Romam circuiret, obtrito pallio, & nodoſo ſcipione vacillantis gradum ſuſtinente. Præter Beſſarionẽ æmulos quoque, & infeſtos ſibi, habuit Joannẽ de Monte Regio, Theodorum Gazam, ac Joannem, Epiſcopum Alerienſem. Imò Regiomontanus, cùm libris iis, quibus Theon Alexandrinus defenditur, reprehendiſſet verſionem, & commentaria

taria Trapezuntii in Ptolemæum περὶ μεγάλης πραγματείας, à filiis ejus veneno creditur extinctus. Filius autem Andreas patris ſui verſionem, & commentaria in Ptolemæum, Sixto Pontifici dedicans, patrem ait Româ, propter æmulorum invidiam, Neapolim deceſſiſſe, ibique comiter ab Alphonſo rege ſuſceptum, paullóque poſt mortuum. Sed officioſum magis, quàm verum, filii pro patre teſtimonium videtur.

Habeat quoque inter infelices locum Pierius Valerianus; qui in Contareno ſuo omnium propè meminiſſe videtur, præterquam ſui ipſius. Et credo eam ob cauſſam de Literatorum calamitate dialogum inſtituiſſe, quòd ipſe faventem parum ſenſerit Fortunam. Ab ineunte ætate amico fuit erga literas animo; ſed cùm annum vix nonum impleviſſet, parente in militiâ defuncto, rerum domeſticarum curâ ab humanioribus ſtudiis diſturbatus potiùs, quàm averſus eſt. Quandoquidem igitur res domi eſſet *Pierius Valerianus.*

anguſta, egena mater, & duæ ſine dote aliqua ſorores, Patriciis quibuſdam Venetis ſervire per egeſtatem cogebatur. Verùm ne tantum quidem proderat iſta ſervitus, ut vel inde mater, ſororeſve, aliquod inopiæ ſuæ levamen ſperare poſſent. Queritur hæc ipſe in elegia, quâ vitæ ſuæ calamitatem luget:

At genitrix pauper, geminæ ſine dote
ſorores;
Quas miſeras fruſtra ſpes fovet una
mei.
Expoſcunt à me fraterni præmia juris;
Sed chartas nullas, carmina nulla, vo-
lunt.

Ab Urbano demum Valerio, patruo ſuo doctiſſimo, liberalibus diſciplinis inſtitutus, eam conſecutus eſt eruditionem, quam ex operibus ejus quilibet facilè perſpexerit. In paupertate exinde aliquantulum felicior; donec ſenio confectus Patavii; non ſine luctu totius Academiæ, ac præ ſertim Corraniorum, diem clauderet ſupremum.

Sunt

Sunt etiam, quibus jucundior nonnihil eſſe ſoleat infelicitas; præſertim iis, quorum medullas tabe crudeli amor peredit. Hos inter repono Eliſium Calentium, poetam inſignem, & Pontano, Actióque, maximè carum. Fuit is in varios carminum modos repentinâ largitate mirabilis: ſed ſæpiuſcule amatoriis incendiis juveniliter uſtulato, æquo torrentior vena, tanquam crebris impulſa caſibus, nequaquam liquidiſſimè profluebat. Multa ſcripſit præclara, intérque ea non infimæ laudis quatuor Elegiarum libros ad Angelum Colotium. Eliſius verò amore nimio perditus, oblitúſque rei, cùm elegis inanibus diu hæſiſſet, ſerò tandem ſenſit, in omnibus defuiſſe ſibi Fortunam. Summa denique paupertas, atque inopia mortis gradum corripuere: quæ ſtatâ vix ætate è vivis eripuit Calentium. *Eliſius Calentius*

Et accidere ſæpius videmus, ſenes, dum amant, amentes, veréque miſeros fieri. Fuit hoc itidem malo afflictus inter Ariſto- *Auguſtinus Niphus.*

telicæ

telicæ ſectæ profeſſores non infimi loci Auguſtinus Niphus, vir ingenio fertili, liberali, & ad proferendas fabulas, etiam in ſuggeſtu, perjucundo. Scripſit ampla in univerſum Ariſtotelem commentaria, & laudatum maximè pro Averroë adverſùs Algazellem librum. Parto demum otio, & podagrâ obrepente, calamum ſtrinxit in aſtrologos, augures, & cæteros iſtius farinæ homines. Septuagenarius autem nihilo in Venerem frigidior, non cogitabat illud Mæonidæ: *Γήραϊ δὴ πολέμοιο πεπαυμένοι.* Verùm ſeneſcente ſimiliter uxore, puellæ impotenti amore ad inſaniam uſque correptus eſt: ita ut Philoſophus, atque podagricus ſenex, ad tibiæ modos, etiam in publico, ſaltans, ad pudorem, & fautorum miſericordiam, ſpectaretur. Tandem nocturno refrigeratus itinere, &, dum Sueſſam redit, tumefactis tonſillis ſuffocatus, interiit.

Bartholomeus Cocles. Artis ſuæ, & divinationis, vera nimium ſcientia necem acerbam attulit Bartholomeo Cocliti. Bononiæ

noniæ humili genere natus, admirabili, ac divino propè vaticinandi fuit ingenio, egitque metopoſcopum, & chiromantem, non ſine magno aſtrologorum pudore; qui laborioſis genituræ ſupputationibus nonnumquã fallerentur. Publico etiam dedit ingenti famâ librum, cum effigie linearum characteres, & notas artis, continentem. Præterea admirabilis fidei catalogum ſcripſit de iis, quibus varia violentæ mortis pericula prænunciaſſet, exactiſſimo poſt ejus interitum eventu comprobatum. Sed qui aliis imminentia prædiceret pericula, ipſe ſibi à crudeliori fato cavere non potuit. Aliquando enim ab Hermete, Tyranni filio, rogatus, ut referret, quænam ipſi evenirent; invitus, ac coactus planè, reſpondit: fore, ut exul in acie cæderetur. Quod cùm inique ferret fatali metu perculſus Hermes, Copono cuidam juſſit, ut Cocles, tanquam futuris inferiis victima mactaretur. Prævidebat necis diſcrimen Bartholomeus, ideoque ſecretâ galeâ munierat caput.

caput. Verùm effugere fatales inſidias non potuit, cùm à perſonato bajuli habitu Copono, dum ſeræ oſtii, injecto calculo præpeditæ, clavem fruſtra niteretur inſerere, adactâ in occipitium ſecuri ſterneretur. Neque aliam patrati facinoris cauſſam adferebat Coponus, quàm quòd ipſe Cocles edixiſſet, brevi, & ſceleſtè, illum fore homicidam.

Lucas Gauricus. Eadem in arte, ſortéque propemodum ſimili ſocius, ac collega, fuit Lucas Gauricus Neapolitanus. Hunc ſeverè, amicéque admonuerat Cocles, ut violenti cruciatûs cauſſas effugeret, quandoquidem id ipſe, natalis ſui patris negligentiâ ignarus, ex ſiderum ſcientia prævidere nequiret. Sed ille, non cogitans, nihil Cocliti eſſe facilius, quàm verum dicere, admonitionum ingenti ſuo malo fuit immemor. Cùm enim Joannem Bentivolum exceſſurum patriâ, & dominatu, in anni ejus prognoſtico vaticinâſſet, arreptus ab illo, atque ex præalta trochlea ſuſpenſo fune quinquies miſere quaſſatus, nimiæ in prædi-

prædicendo libertatis pœnas dedit.

Omnibus autem modis infelix, *Camillus Quernus.* & poëſi, exitióque juxta celebris fuit Camillus Quernus, publico Romæ conſenſu Archipoëta cognominatus. Verè quidem ajebat, ſe pro uno benigno Leone incidiſſe in ferociſſimos mille lupos: ſed eorũ ipſe ſibi fuit iniquiſſimus. Hic, cùm poetas Leoni Pontifici in honore eſſe didiciſſet, Monopoli, urbe patriâ, Romam contendit, ſecum adferens lyram, ad quam Alexiados ſuæ ſupra viginti verſuum millia decantaret. Neque fruſtrata ſpes euntem. Vix enim urbem erat ingreſſus, quin omnibus continuo arrideret præpingui vultu alacer Appulus, epulóque exceptus in Tyberis inſula, Æſculapio dicata, atque inſolente ſerti genere coronatus. Exinde productus ad Leonem, inter eruditæ voluptatis inſtrumenta longè fuit illi gratiſſimus. Imò, cænante illo, adſtabat ad feneſtrã, & porrectis ejus de manu ſemeſis obſoniis veſcebatur, potabatq; ex Principis lagena, iſtâ ſem-

per

per lege, ut quolibet præſcripto argumento binos ſaltem, tributi loco, ſolveret verſus;ſin venâ ſterili, vel ineptiore poetari videretur, ingens culullus eſſet exhauriendus. Ab opipara hac, hilarique ſagina, graviſſimam incidit in podagram. Quapropter profuſiſſimi riſûs aliquando cauſſa fuit, cùm canere de ſe ipſo juſſus, hunc hexametrum protuliſſet:

Archipoeta facit verſus pro mille poetis:

atque, hæſitante paullulum, addidiſſet Leo hujuſmodi pentametrum:

Et pro mille aliis Archipoëta bibit.

Demum multò maximus obortus eſt cachinnus, Querno tertium hunc verſum inducente:

Porrige, quod faciat mihi carmina docta, Falernum:

iterúmque ſubjungente Leone quartum, ex Virgilii appendice repentè mutuatum:

Hoc etiam enervat, debilitátque pedes.

Mortuo autem Leone Decimo, profligatiſque poëtis, Nea-

polim

polim deceſſit. Vbi cùm prædu-ræ egeſtatis, & inſanabilis morbi, miſeriâ premeretur, in publica hoſpitali domo, ex indignatione, ventrem ſibi, ac intima viſcera forfice perfodit.

Alius Camillo addatur poëta, ludentis fortunæ acerbitatem nihilo minùs expertus. Erat is Nicolaus Francus, carminibus inclytus, ingenio celeri, ſed ſatyrico, & præ aliis Franciſco, Galliarum regi, maximè carus. Præter epiſtolarum librum, Philenen ſatyram edidit, acrem ſatis, in aulam Romanam, quæ hodiéque exſtat. Cùm autem videret, multà crebrò humanitus pati Clementem Septimum, Pontificem Maximum; cui tamen nihil, niſi ſpiritualia, convenire arbitrabatur, paſquillum ſcripſit; in quo inſeruerat etiam illa Euangeliſtæ Ioannis: *Verbum caro factum eſt.* Pontifex, poſtquam autorem ejus reſciverat, juſſit quibuſdam, ut poetæ illi genuinum frangerent, eúmque ad Paſquinum, (ſtatuam, cui adfigere paſquillos ſolebant) extemplo ſuſpenderent. Arreptus *Nicolaus Francus.*

itaque

itaque ex Clementis mandato Nicolaus, ac ſtatuæ appenſus, additâ ejuſmodi inſcriptione : *Et crucifixus eſt pro nobis.*

Pomponius Gauricus. Iunonis Argivæ fanum, quod eſt nobile Picentinorum oppidum, duos fratres Gauricos edidit, ambos præſtanti ingenio, ſed parum felices. De Luca Aſtrologiæ peritiſſimo, & felici eventu futura prædicente, paullò ſupra diximus. Pomponius, poëta etiam non incelebris, ardentis ingenii fœcunditate variis ſe artibus implicuit. Conſcripſit inter alia multa Epigrammata, & Elegias, non dubia amatoriæ vanitatis indicia. Conſtat enim, illuſtrem feminam perditè amaſſe, & procaci Muſarum lenocinio nimium denudaſſe ferventis animi ægritudinem. Quæ res, uti plerumque apud Italos damnoſa, ſic & Gaurico exitium attulit. Cùm enim Surrentinâ viâ Stabias peteret, fuiſſétque eo in itinere ab obviis ſalutatus, nuſquam demum apparuit: ita ut ab aliquibus trucidatus, & cum ſervis, ac jumentis, ne ullum cædis veſtigium extaret,

taret, in ſubjectum mare præcipitatus credatur.

Lubet hoc etiam loco inter inſtabilis Fortunæ, virtutique plurimùm infeſtæ, exempla referre Albertum Pium Carpenſem. Uſque adeò hoc in viro conſpirabant genus, opes, ingenium, mores, ſtudiáque, ut vel inde conſpicere foret, humana omni prudentia ſuperiorem Fortunam. Nihil ille vel præſtantis doctrinæ, vel ſolertis induſtriæ, vel reconditæ artis, unquam ſubterfugit. Erat quippe ingenio vivido, tenacique memoria ſtupendus: tantâ porrò eloquentiâ, ut quocumque etiam vellet, principum amimos impelleret. Summus habebatur tum bello, tum pace conſultor, & mirabilis occaſionum inventor, atque artifex. Verùm immenſa viri merita, & quibus minus fuit, quidquid etiam felicitatis oblatum ſit, longè ſecus, atque oportebat, repenſa. Ille enim bonis omnibus exutus, aliiſque ærumnis afflictus, eo tempore, quo nihil unquam lugubrius, aut funeſtius, Roma vidit. Cùm ſcilicet con-

Albertus Pius Carpenſis.

conflatus ex Germanis, Italis, & Hiſpanis, ad quadraginta millia exercitus, per Xyſti pontem urbem invaſerat, tantâque erat cæde debacchatus, ut nunquam poſt hominum memoriam majori truculentia in perpetuos, & infenſiſſimos hoſtes, fuerit ſævitum. Ipſo Clemente Pontifice capto, & præſcriptas recipere conditiones adacto, emiſſus ex arce Albertus, in Galliam aufugit. Sed neque iſtic benigniorem ſortem comperit. Simulac enim adveniſſet, quietioris vitæ cupidiſſimus, cognovit ſe ditione paternâ Cæſaris imperio privatum, quòd partibus Pontificiis videretur æquo fuiſſe addictior. Vixit igitur inops, & articulari morbo graviter cruciatus; donec ſæva peſtis fatalem horam adduceret; qua, nondum ſenex, Lutetiæ ad ſuperos deceſſit.

Nicolaus Machiavellus. Et quis Politices paullò amantior, vicem non doleat Nicolai Machiavelli, principis optimi conſtitutoris? Quo in viro mirandum, tantum valuiſſe naturam, ut vix ullâ, aut ſaltem perexigua

xiguâ Latinæ linguæ cognitione, ad juſtam ſcribendi facultatem pervenerit. Conſtat autem, ſicut ipſe fatebatur, à Marcello Virgilio Florentino, cujus notarius, & muneris publici adſecla fuit, utriuſque linguæ flores accepiſſe, quos ſcriptis ſuis immiſceret. Cæterùm ejecto à Mediceis Soderino, ipſe quoque Machiavellus conjurationis conſcius putabatur. Quapropter in quæſtione immaniter tortus, cùm innocentem ſe oſtendiſſet, leniendo dolori annuam ſcribendæ hiſtoriæ mercedem promeruit. Ægre tamen compreſſo odio, ac dicendo, ſcribendóque Brutos, & Caſſios, vehementer extollens, vel reus, vel delicti fautor, creditus eſt. Ademto proinde ſtipendio, vixit miſerrimus; fatóque functus eſt, cùm accepto temere pharmaco, quo ſe adverſùs morbos præmuniret, vitæ ſuæ jocabundus illuſiſſet.

Neque omittendus ex infelicium literatorum albo Torquatus Taſſus, Italicæ linguæ decus, & poetarum ſui temporis omnium facilè princeps. Puer is, *Torquatus Taſſus.*

patre

patre Bannito, exilii calamitates paſſus, Romam ſe contulit, ubi primùm à Mauritio Cataneo Rhetoricam, & Poeſin, perdidicit. Deinceps attollere ſe viri fortuna, poſtquam principes, omnéſque eruditi, ſtudere ejus amicitiæ, atque amori, inciperent. Et præ reliquis ſummi poetæ hoſpitio aulam ſuam illuſtrare diu laboravit Scipio Gonzaga, Romanæ poſtmodo Eccleſiæ Cardinalis. Verùm Taſſus, ardentiori literarum deſiderio flagrans, Patavium abiit, eruditorum totius Italiæ nobiliſſimum emporium. Qua in urbe aliquantulum moratus, ſuiſque in lucem editis dialogis, ab Alphonſo Duce Ferrariam vocatus eſt, & laureati inſtar, atque triumphantis principis, in urbem receptus. Mox Aloyſium Cardinalem, nuntium à Gregorio XIII, Pontifice Maximo, in Galliam miſſum comitatus, poetæ eximii titulo, multiſque aliis honoribus, à Carolo, nominis illius nono, decoratus rediit. Et jam felicitatis apicem attigiſſe videbatur Torquatus, cùm ſubito ſe mu-

ſe mutat fortuna; cujus quantum antea favorem, tantam poſtea iniquitatem comperit. Calamitatum quidem exordium ductum à morte patris. Odio deinde, & inimicitiis habitus, cæſóque adverſario, carceri mancipatur; in quo præ nimia melancholia parum ab inſania abfuit. Michaël Montaigne miſertum ſe hominis fuiſſe dicit, cùm videret illum Ferrariæ ſibi ipſi ſuperviventem, & oblitum ſui, ac librorum; qui tamen informes, nullâq; impoſita limâ, ab aliis excudebantur. Emiſſus è carcere abiit Ticinum. Repetitâ vero Ferrariâ, in hoſpitali S. Annæ diligentiſſimè habitus eſt, adhibibitis remediis omnibus, quibus à cerebri vitiis liberari poſſet. Italia demum peragrata, Neapolin ſe contulit; ubi patrimonio, quod perierat, iterum acquiſito, ſanus degit uſq; ad Pontificatũ Clementis Octavi. Tum à Cardinali Cinthio Aldobrandino Romam vocatus, lubens paruit. Sed dum illi corona, & laurea publicè paratur, prævenit febris, quæ creſcenti rurſus honori,

&

& fortunæ, tantum Italiæ decus in ætate media ſurripuit.

Fabius Latinus. Neque ſejungendus à Torquato, amico veteri, & cariſſimo, Fabius Latinus, idem poeticæ facultatis cultor non obſcurus. Ille enim, uti familiariſſimè utebatur eruditis omnibus, ſic unicè adamabat Hetruſci carminis principem Taſſum. Et non minùs Fabio delectabatur Torquatus; cujus in gratiam poema illud elegantiſſimum compoſuit, quod Corinnæ rogus inſcribitur. Erat enim tum Fabius magno in animi dolore, cruciatúque, ex improviſo formoſiſſimæ mulieris, cujus amore deperibat, obitu ſuſcepto. Neque aberat ſuſpicio, veneno fuiſſe à marito ſublatam, quòd, propter apertum alterius amorem, crebriùs in ore eſſet vulgi, quàm neceſſe eſt probæ. Cæterum Fabius paucos poſt annos, facto priùs rei familiaris naufragio, Mantuæ à ruſtico, ac nullius pretii homine, interfectus eſt. Tragœdia etiam ejus, laudata in epiſtolis Antonio Decio, incidit eundem in ſcopulum, ac ſimiliter

ter magno cum illius gloriæ, & bonarum artium detrimento, interiit.

Aldus Manutius. P. F. Quantum lubrica ſors Aldo illuſit, Manutiæ familiæ poſtremo, tum de auctoribus aliis, tum præſertim Cicerone, præclarè merito! Is ubi Venetiis Romam veniret, adeò exiguis erat facultatibus, ut aureorum aliquot centena ad tranſvehendam bibliothecam fœnori adſumere, centeſimâ quidem uſura, ſit coactus. Quo alienò ære, juſtiſſimam ob cauſſam conflato, vix unquam liberare ſeſe potuit. Ac primùm, quam in matrimonio habebat mulierem, tanquam contra leges ductam, dimiſit; fore ſperans, ut hac occaſione pingui aliquo foveretur ſacerdotio, & egeſtati duræ mederi poſſet. Eâ tamen parte illi gratificatum, ut hoſpitium, & quotidianus cibus, in ædibus Vaticanis præberetur. Tandem quoque humaniores literas in Gymnaſio Romano publicè docendi provinciam, Thomæ Coræi morte deſtitutam, ac vacuam,

ſumma omnium voluntate obtinuit. Sed admirari tum, vel deplorare potiùs licuit, abjectam, depreſſámque humaniorum artium conditionem. Nam qua hora diſcipulorum multitudini Eloquentiæ traderet præcepta, à corona derelictus ante Gymnaſii oſtium cum uno, alteròve obambulabat: nullo penè ei, quem ſine ſumtu, ſine itinerum moleſtia, habere poterant Græcæ, Latinæque facundiæ, doctorem eximium, præbere aures dignante. Quæ res triſtitiam paupertati ſuperaddens, graviter uſſit virum adflictiſſimum, mortiſque gradum acceleravit vitæ jam pertæſo.

Paulus Guidottus Burgheſius. Mirandum omnino, inter infelices, ſummaque preſſos inopia, numerari etiam Paulum Guidottum Burgheſium, cùm ſe quatuordecim artibus præditum gloriarétur, quarum ex ſingulis panem, aliáque ad vitæ uſum neceſſaria, poſſet expromere. Præ reliquis autem ingenti is animi magnitudine tria præclarè fuerat complexus: Picturam enim, &

Sta-

Statuariam, iis adjunxerat ſtudiis, quæ ab humanitate nomen ſibi adſciſcunt. Rebus verò ſuis meliùs conſuluiſſet, ſi opera juſtis pretiis ſciviſſet vendere, nec ambitione plenus, inania militiæ inſignia, aut trimeſtrem conſulatum mercede grandi comparaſſet. Excelſum autem in poeſi animum, adeóque æternæ famæ cupidum ſignificavit, ut Torquati Taſſi poemati aliud à ſe compoſitum opponere non dubitârit. Nam quemadmodum ille Hieroſolymam cecinit ex hoſtium ſervitute libertati Chriſtianæ vindicatam: ita hic eandem funditus deletam expreſſit, totidem planè verſibus, ac ſimili rhythmo. Sed tot virtutum, & ſcientiarum, dives copia in ſumma rerum omnium anguſtia exſpiravit. Ætate enim confectus, neceſſe habuit, latibula quotidie mutando, creditorum ſeſe manibus ſubducere, donec tandem miſeriis victus, fame propemodum enecaretur.

Si Ioannis Andreæ Ruetti virtutibus par data fuiſſet Forruna, *Io. Andr. Ruettus.*

nequaquam hic inter infelices ſortiretur locum. Magna quippe Geometricæ facultatis, atque univerſæ Matheſios ſcientia, qua præditus erat, ſecundiores illi res, vel ſaltem non ita fœdas, polliceri videbatur. Et mirandum, Muſas, quarum cultor obſervantiſſimus, ipſum à nefaria, ac ſceleris, audaciæque plenâ, ſervi domeſtici manu non defendiſſe. Tanti enim faciebat poëſin, ut maximam partem ſtudio illi vacaret, & verſus conſcriberet plurimos; inter quos odam eam elegantem, locupletiſſimis amici cujuſdam commentariis illuſtratam. Poematum librum, Murmur Heliconis inſcriptum, edidit, cùm aulam Candalii Ducis, & Veneti exercitus imperatoris, Præfecti nomine adminiſtraret. Verùm longius illi tempus augendi, atque ingenii declarandi contigiſſet, ſi quod ſtudium colligendis Parnaſſi, Pindique, floribus collocabat, adhibuiſſet in familiarium delectu, quibus tutò vitam ſuam committeret. Nam in ædibus Marii Frangipani, cui à conſiliis erat

erat intimus, nocte quadam ab adoleſcentulo ſervo eſt interfectus, atque omni auro, argentóque ſpoliatus. Sic miſerum, octavo ab interitu die, cùm non appareret, ac teter ex cubiculi rimulis odor permearet, effracto Senatûs juſſu oſtio, multis confoſſum vulneribus invenere.

Quemadmodum olim Catullo, aliiſque illuſtribus animis, multum debuit Verona: ſic è junioribus ſummo jure plurimi fecit Polycarpum Palermum. Cujus viri merita eò quidem gratiori mente agnovit, quòd is maximum naturæ miraculum Plinium ſuæ tandem patriæ, veriſque civibus, aſſertore calamo, vindicârit. Fruſtra laborantibus Comenſibus; qui non ſolùm per totam Italiam editis libellis Plinium ſibi adſerebant, verùm etjam Germaniam; ac præſertim excuſâ Francofurti, una cum Plinii libris de Naturali hiſtoria, Pauli Cigalini, Comenſis medici, oratione, qua veram autoris illius patriam Comum fuiſſe adſtruunt. Cæterum Palermus, è Valoniano *Polycarpus Palermus.*

 ſuo

ſuo Veronam properans ſub Auroram à ruſticis quibuſdam turpiter cæſus eſt. Cui ſi longiorem fata vitam dediſſent, præclarè fuiſſet meritus de univerſa Rep. literaria. Nunc, quamvis illi d[illegible] negatum diu vivere, reliquit tamen, quo vixiſſe ſe luculenter teſtetur.

Ioannes Baptiſta Marinus. Joanni Baptiſtæ Marino ſingulare ingenium, atque incredibilis ad faciendos verſus indoles, majorem gloriam, quàm felicitatem, peperit. Carmina ejus omnium florum varietate conſperſa, ac ſententiis dulcibus, concinnis, acutiſque referta, miris illecebris capiunt legentium animos. Eorum, quæ publico dedit, laudatur imprimis Lyra, tribus continens partibus amores paſtorum, piſcatorúmque cantilenas, funebres amicorum, & virorum illuſtrium laudationes, cumque ſacri argumenti odis, luſus pios. Sed laurum, hederam, atque alia inſignium poetarum præmia Adonide ſuo promeruit: in quod poema omnes numeri, lepores, Veneres omnes, Cupidinéſque, con-

confluxiſſe videntur. Miſſis aliorum Principum aulis, in quibus magnificè ſumma cum ingenii laude verſatus eſt, maximè liberaliter habitus fuit à Carolo Emanuele, Sabaudiæ Duce. Sed leves plurimū principum animi, & quibus vel minima noxa bilem commovet, abolétque omne, quidquid antea gratiæ fuerat repoſitum. Nam Marinus, cùm libris editis, aliiſque in rebus, offendiſſe Carolum videretur, diuturni carceris moleſtia adfectus eſt. Qua tandem liberatus, parum abfuit, quin à Caſpare Murtula, Ducis aulico, glande fuerit trajectus; ac, niſi poſtea effugiſſet, crematus una cum nobili Gallo, nomine Aprile. Inde ſubduxit ſe in Galliam, ubi ingenii famâ opes ſibi, ac divitias, comparavit: dicato ſcilicet Adonide ſuo Ser. Reginæ Catharinæ de Medicis: à qua, nobiliſſimi in operis mercedem, centum accepit florenorum millia. Verùm ex Crœſo repentè Irus factus, ereptâ per fraudem pecuniâ, Romam, in Humoriſtarum Academiam, ſe

recepit. Et cùm rogaretur quandoque, nunquid animus eſſet redeundi in Sabaudiam; reſpondebat argutè, alludens ad combuſtum Aprilem: *nihil ſibi negotii eſſe ea in regione, in qua annus jucundiſſimo menſe careret.* Tandem Neapoli ſtranguriâ afflictus, poſt varia vitæ, atque itinerum pericula, extremum ſpiritum edidit.

Trajanus Boccalinus. Dignus etiam annotatu vitæ infelix exitus Trajani Boccalini: cui viro elegans erat à natura ingenium, eâque præſertim arte excellens, quæ in Rebuſpubl. & gubernandis civitatibus, verſatur. Novam inveniſſe ſe Philoſophiæ viam gloriabatur, non ſcrupoſam, aut vepribus obſitam, qualis illa, cui vulgò inſiſti ſolet: ſed ſuavem, amœnam, atque intrantes qualibet voluptate afficientem. Eandem aliquanto ante aperire cœperant Nicolaus Francus, & Caporalis, poetæ faceti: ſed hanc unam præ reliquis excoluit Boccalinus. Magnam præterea finxit in Parnaſſi vertice civitatem; ubi præſide, ac judice, poetarum Deo Apolline,

line, tum literati omnes, tum etiam principes, de ſuo inter ſe jure contenderent. Qua occaſione ſingulorum dicta, factáque, vel laudibus extollebat, vel infamiâ notabat. Hæc ſcribendi ratio à famoſis libellis non adeò longè disjungitur, cùm omnia, quæ finxiſſet in Parnaſſo dijudicata, ſcriptis vulgaret. Sed nimia in viros principes, qui propter imperium metui expetunt, inque privatos etiam invehendi licentia, plerumque in nervum erumpit. Tandem igitur ſenſit Boccalinus, ſapientiam ſuam cum exiſtimationis, vitæque periculo conjunctam. Duro enim mortis genere, ſacculis nempe arenaceis occiſus, Venetiis periit.

Omnes autem fati acerbitates, & quidquid uſquam truculentiæ eſt, pertuliſſe mihi videtur Thomas Campanella, egregium familiæ Dominicanæ lumen. Stylo, Calabriæ oppido, oriundus, maturè ſe intra Dominicanorum clauſtra dedit, neque minùs celeriter eximii, ac humanæ conditionis vires exſuperantis, ingenii *Thomas Campanella.*

ſigna depromſit. Unde magiſter, à quo prima doctrinæ rudimenta acceperat, ad publicas diſputationes Coſentiam invitatus, cùm ſubito impeditus morbo venire non poſſet, ſuum in locum ſubrogavit Thomam. Atque is ita præclarè, doctéque traditas ſibi partes adminiſtravit, ut omnibus eſſet miraculo. Libri deinde ſui, pro Teleſio philoſopho adverſùs Martam conſcripti, imprimendi gratia Neapolim cùm veniſſet, atque Ædem S. Mariæ Novæ præteriens, ex turba ingrediuntium cauſſam ejus cognoſcendi deſiderio incenderetur, vidit diſputationibus operam dari. Itaque & ſe certamini objecit, cœpitque ea, quæ tamquam firma, rataque ponebantur, argumentis tam validis, tam aptè, argutéque concluſis, labefactare, & convellere, ut ovantis inſtar à ſui ordinis fratribus in hoſpitium deductus ſit. Paullo pòſt, perduellionis reus, quòd regnum hoſtibus prodere velle putaretur, conjectus eſt in carcerem; ubi quinque & viginti annos, omnibus

bus

bus confectus miſeriis, exegit. Atque illo imprimis tempore ultimum vitæ diſcrimen adiit, cùm quæſtione de ipſo ultra triginta horas crudeliter habitâ, omnes venæ, arteriæque tormentorum immanitate diffractæ, tantam ſanguinis vim emitterent, ut ſiſti minimè poſſet. Admotis prætereà lignis, iiſque quantum poterat contortis, uſque adeò femora compreſſa ſunt, ut in longum extenſa, neque tres ferè digitos craſſa remanſerint. Nihilominus in horrendis hiſce cruciatibus tantam præſtitit animi fortitudinem, ut ne vocem quidem emiſerit docti, ac ſapientis viri, gravitate indignam. Elapſus demum ex vinculis, cum novam imminere ſibi tempeſtatem animadverteret; in Galliam, tanquam portum, confugit, vixitque Regni illius Proceribus ad mortem uſque acceptiſſimus

Campanellæ adjungam ætate ſuâ oratorem non infimum Olivarium à Boſco, nobili, ac generoſæ Olivariæ familiæ inſertum, ejuſque inſignibus, ac nomine donatum. *Olivariu[s] à Boſco.*

natum. Hic à Paulo Quinto Abbatis Belliloci titulum conſecutus eſt, Cardinalis Seraphini Olivarii operâ: quem poſtea luculentâ oratione in Sanctiſſimæ Trinitatis Æde laudavit extinctum. Verùm cùm in concionibus contra religioſi ordinis exiſtimationem, & decus, eſſet invectus, omnium in ſe iram derivavit. Quamobrem in Adriani molem injectus, multos ibi annos in vinculis aſſervatus, miſeréque habitus eſt. Quo malo liberatus, incidit in aliud; rei ſcilicet familiaris ingens naufragium. Nam Chymicæ arti addictior, bona, & facultates inutiliter conſumſit; ſic ut omnium poſtea egenus, obſtrictâ etiam creditoribus animâ, naturæ conceſſerit.

Franciſcus Balduccius. Quibus non portentis, ac ludibriis hominum, involvit Fortuna Franciſcum Balduccium, Panormo Siculum! Hic Romæ in Humoriſtarum Accademiam ab Henrico Falconio receptus, ſolâ mercedis ſpe, virorum nobilium, ac divitum, laudes carminibus cœpit extollere. Nec fefellit inceptum.

cœptum Nam prementem inopiam hujuſmodi facilè invento ſublevare potuiſſet, ſi nummis uti ſciens, ac futuro conſulere tempori, non omnia continuò abliguriiſſet. Incedebat quotidie inanis, &, niſi inediâ confici mallet, coactus locupletiorum menſas ambire. Ac tandem invenerat tonſorem, miſericordia ſui, atque ingenio, motum, manúque larga victum præbentem. Verùm homo ambitioſulus, ac planè contumax, nihil ab ullo gratis dari, ſed tanquam debitum virtuti ſuæ officium perſolvi, exiſtimabat. Accidit itaque, ut die, quo magna piſcium eſſet caritas, piſciculos minutos tonſor in prandium emeret, eóſque Balduccio apponeret. Tum ille, tanquam inſigni injuriâ læſus, Itáne, inquit, poetarum excipis hujus ævi principem? adeóne dignus tibi videor, quem ſic illudas! tune hos mihi piſciculos præbere auſus, ac ſi unus eſſem de multis, atque hominum fece? At tonſor, qui multos jam menſes pertulerat ejus audaciam, & faſtidium, ni-

nimiâ victus contumaciâ, arripuit illum collo, atque è menſa extruſit foras. Similiter poſtea ob morum importunitatem ejectus ex ædibus Antonii Urſini, & Brachiani Ducis, compulſus eſt alium dominum, Lares alios, atque urbem, exquirere. Neapoli, ubi principi cuidam viro in ſervitutem ſe dicaverat, per viam publicam eunti neſcio quid ſuperne dejectum in oculos incidit, luménque penitus ademiſſet, niſi excellentis medici operâ fuiſſet proviſum. Reverſus Romam, quando non eſſet, unde viveret, quotidianum victum creditâ pecuniâ emebat à caupone. Cui præter verba cùm nihil ſolveret, in carcerem à lictoribus rapiebatur. Sed, magno ejus commodo, aderat vir dives; qui percontatus quantum deberet, dedit tantundem, & Balduccium è lictorum manibus liberavit. Ad eoſdem autem inopiæ fluctus aſſiduò relabens, parum ſæpe abfuit, quin ſub fuſtibus vitam finiret. Poſt multa vitæ diſcrimina, & miſerias, quas referre longum eſſet,

in

in noſocomio Baſilicæ Lateranenſis animam edidit.

Antonius Niger. Antonio Nigro, Patavino civi, neque obſcuri nominis medico, vexationum graves miſerias, & mortem attulit malevola uxor. Familiam alioquin honoribus, & divitiis, auxerat plurimùm, utpote Equeſtris ordinis inſignibus decoratus. In Patavino etiam Gymnaſio per ſex & viginti annos Avicennam feliciter interpretatus eſt. Sed invidiæ ſibi multum contraxit, quòd putaretur Patriæ, civiúmque Comitiis plus, quàm virum literatum deceret, animum adjicere. Variis exinde matrimoniis implicitus, ſed iis parum fortunatis. Duabus enim uxoribus parentârat; jamque de cogitabat, relinquendâ tertiâ quòd ſibi ob altercationes nimium quantum faceſſeret. Verùm priùs cum vita, quàm uxore, divortium fecit Antonius.

Angelus Saxus. Magnam Iuriſprudentia jacturam fecit in calamitoſo obitu Angeli Saxi, civis item Patavini. Qui obtentâ à Ser. Venetorum Republ. Gymnaſii cathedrâ, celebris

lebris Juris Canonici doctor habebatur. Dumque ſic ad maximos honores, increbeſcente indies nominis, & eruditionis famâ, eveheretur, Fortuna ſecundis adverſa miſcuit, vitámque violento fato concluſit. Siquidem ſub Auroræ ortum ab homine ſceleſtiſſimo, & familiari olim ſuo, de medio tollitur, fœdéque dilaniatur.

Antiochus Tyberius. Dum verò ex Italiâ deceſſum in Galliam feſtino, duos propè omiſeram viros excellentes, quorum ſortem nemo non deplorandam dixerit. Eos igitur ſerius potiùs apponere viſum, quàm ſilentio penitus tranſire. Prior eſt Antiochus Tyberius, ſimile quondam divinatoriæ ſuæ arti præmium conſecutus, atque Cocles, & Lucas Gauricus; quorum ſuperius facta mentio. Primus is poſt Petrum Aponenſem duobus jacentem ſeculis, & exploſam à ſacri ordinis viris, Magiam excitavit. Eleganti, ſaltem non abſurdo, de Chiromantia, Pyromantia, Phyſiognomia, aliiſque id genus ſcientiis, edito li-

libro, tantum ſibi nominis, & famæ acquiſivit, ut ab omnibus de toto vitæ, fortunæque eventu, conſuleretur. Prædixerat aliquando ex volæ lineis Guidoni Balneo, ut & Pandulpho Malateſtæ, Ariminenſium tyranno, futurum eſſe, ut hic pelleretur dominatu, exúlque ſumma in miſeria periret; ille ab amico, perfidiæ ſuſpectus, occideretur. Neque fefellit eventus vaticinantem. Interfecit enim Pandulphus fortiſſimum Guidonem, & cui militarem ob animum Guerræ cognomen datum erat. Nec ſtetit hîc alterius ſævitas: ſed ipſum etiam Tyberium in carcerem conjecit, ut, pro rei eventu, ſupplicio aſſervaretur. Captus itaque, & compedibus nexus, cuſtodis arcis filiam, puellam mollem, orando, blandiendóque eò miſericordiæ pellexit, ut reſtem impetraret, ſeque in foſſam demitteret. Compedum verò ſonitu proditâ fugâ, retractus miſer, & pari ſorte cum puella ſecuri percuſſus. Sed non minùs in Pandulpho eſt prædicentis fides comprobata; ut qui

ejectus

ejectus patriâ, & à liberis deſertus, miſere in viliſſimo perierit diverſorio.

Hieronymus Cardanus. Alter, qui inter infelices ultro ſibi locum expoſcit, magni eſt nominis mathematicus, & medicus, Hieronymus Cardanus. Varia ejus vita, ut mores; pluráque inaudita de ſe ipſo ſingulari libro ſcripſit, quàm curioſior quiſpiam à me exigat. Aſſiduis quippe expoſitus fuit tum ludentis, tum ſævientis Fortunæ tempeſtatibus; ita ut ſecurum, tutúmque vix habuerit ipſum ſenectutis ſuæ nidum. Caſu primùm domus grandem paſſus bonorum jacturam, è docentium deinde collegio rejectus, mutata ſæpius urbe, atque in urbe habitationibus propter inopiam, vagus. Ut mirum ſit, oppigneratis etiam uxoris ornamentis, & ſupellectile, potuiſſe omnibus carere præſidiis; magis, non mendicaſſe carentem; maximè, nihil admiſiſſe, aut cogitaſſe, indignum majoribus ſuis, & dignitatibus, quibus antea fuerat decoratus. Patre vita functo, contulit ſe in Saccenſe oppidum,

dum patria annonæ penuria, peſtilenti morbo, atque omni malorum genere, vaſtaretur. Quibus remiſſis aliquantulum procellis, Mediolanum rediit, non cogitans, ubivis melius ſibi eſſe, quàm in patria. Mox enim à Barbianis è Collegio ejectus, Saccenſe oppidulum, tanquam ſecurius domicilium, repetere cogebatur: ſed non ea, qua abierat, valetudine. Quippe tuſſi, tabe, empyemate ex crudo humore fœtido, eò perductus eſt, unde rarò quiſpiam ad ſalutem redire ſolet. Anno tamen proximo ſanitati ex parte reſtitutus, cùm jam miſero nihil relictum foret, à præfectis Xenodochii Mediolanenſis, ope imprimis Philippi Archintii, tantum obtinuit, ut aliquo laboris condimento publicè Matheſin profiteretur. Quatuor autem extrema fuere pericula, quibus, niſi affulſiſſet tanquam è machina Deus, illico periiſſet. Submerſionis primum; alterum canis rabidi; caſus cæmenti tertium; ultimum denique orta in domo nobilis Veneti rixa. Et quid malorum præ-

terea

tereanon accidit? Sæpiſſime illi nex intentata, præ aliis, etiam à ſervo domeſtico; quam paucis ſolùm horis prævenit. Succeſſere hinc, præter gravem, & diuturnam podagram, crebra vitæ pericula, & inſidiæ, cùm parùm cognitæ eſſent illi viæ Romanæ, atque inconditi mores. Imò minuta hæc omnia, ſi attendamus, quot, quantáſque in liberis calamitates pertulerit. Major enim filius, quòd uxorem veneno ſuſtuliſſe diceretur, captus, atque in carcere ſecuri percuſſus eſt. Quâ ignominiâ ſpretus erat omnibus, ingratus devitabat amicos, quo ſe cõferret non habebat, neſcio, utrum infelicior, an odioſior. Subiere mox filii junioris ſtultitia, flagitia, vexationes; adeò, ut carceri illum mancipare, in exilium agere, paterna hæreditate privare, neceſſe habuerit. Tota itaque filiorum res peſſimè ſe habuit; & filia, in qua ſola duntaxat ſpes aliqua boni ſupererat, nupta Bartholomeo Saccho, patricio Mediolanenſi, ſterilis evaſit. Tandem vir ſummus, cùm tribus diebus minus,

nus, ſeptuageſimũ quintum annũ impleviſſet; eodem, quo prædixerat anno, & die, ne falleret, mortẽ ſuam inediâ acceleraſſe creditus.

HActenus de Italis. Nunc de illuſtrioribus aliquot Galliæ viris agamus. Quos inter familiam non incommodè duxerit Petrus Gillius, Albienſis, tum humanoribus literis, tum philoſophiæ cognitione inſignis. Hunc Franciſcus primus, cùm de exſtruenda bibliotheca cogitaret, in Græciam, Aſiámque legavit, ut Græcorũ ſcriptorum codices, manu exaratos, undique conquireret, atque in Galliam aſportaret. Verùm non tam feliciter ceſſit illâ peregrinatio, atque cogitârat vir eruditiſſimus. Longiſſimè enim gentiũ abductus, neque ullo regis adjutus auxilio, eâ ætate, qua veterani emereri ſolẽt, tyro coactus eſt Perſarum caſtra ſequi. Vidimus ejus ad amicum epiſtolam; qua queritur, fortunam ſuam omni deſtitutam ſolatio, ac tenui vectigali ægre ſuſtentatam annorũ quadraginta peregrinationem. *Petrus Gillius.*

Inte-

Interim nihil eſſe æquius, quàm regem ſibi dare aliquod perfugium ſenectutis ſuæ, cùm ipſius præſcripto tantum ſuſceperit iter, tamque diu ſuſtinuerit. Omnibus ſe voluptatibus privatum; ſenem tot ærumnas ſubiiſſe, ut jucundum quid Regi gratificari poſſet. Præterea per totos viginti annos non deſtitiſſe bene mereri de Franciſco, ac Valeſiâ gente, cùm aliis orationibus, tum præſertim tribus ad regem Angliæ, ſuadentibus, ut Franciæ regium nomen non amplius uſurpet, aut ejus partes repetat. Mirari proinde, ſe penitus adeò deſtitui ab illo, à quo minimè deberet. Refert tiam, ut nox quædam valde exercuerit tyrocinium militiæ ſuæ: fuſo ſcilicet ad Taurum montem exercitu, equo ſe, aliiſque ornamentis ſpoliatum, à mediâ nocte ad diem uſque, inter tot fugientium millia, fugiſſe peditem, atque, ad ſtuporem omnium, incolumem evaſiſſe. Hujuſmodi ſunt, quæ de itinerum, & paupertatis moleſtiâ, ipſe in prædicta narrat epiſtola. A Gerbenſibus

ſibus deinde pyratis captus, & in Africo littore duriſſima carceris miſeria adfectus, vix tandem munificentiſſimi Cardinalis Armeniaci liberalitate redemtus eſt. Tanti beneficii non immemor, Romam ad Mæcenatem illum, tanquam tutiſſimum portum, confugit. Ubi, dum ordinandis, quæ longo tempore ſparſim congeſſerat, dies noctibus continuat, ardentiſſima febri correptus, diem ſupremum clauſit. Ad infelicitatem poſſet accedere, quòd, illo mortuo, ſcripta à Petro Belono, Cænomano, amanuenſi, & peregrinationis per annos aliquot comite, fuerint ſurrepta, ac pro ſuis edita.

Clemens Marotus. Faciles Principum iras, & leviſſima delicta ſeriò plectentes, animadvertere etiam licet in Clemente Maroto. Hunc quippe Franciſci, Galliarum Regis, aula tantiſper in delitiis habuit, donec, mutatâ in odium benevolentiâ, exilio, atque aliis adfligeret miſeriis. Quem literatorum infelicium numero apponi, haut abſurdum arbitror, quantumvis

Latinæ defuerint literæ. Hoc enim Galliæ præſtitit, quòd, cùm illius temporis ſcriptores ſermone uterentur tam impuro, ut intelligi vix poſſent; primus meliorem, ac dilucidiorem loquendi viam ſit ingreſſus. Atque ita, tanquam alter Atlantis nepos, rigidiores hominum cultus politiori voce formavit. In poëſi præterea nemini ſecundus; & fortaſſe nimius poëta, quòd Fortunæ, huic plerumque hominum generi peculiari quadam invidia infeſtæ, ſævitiam quoque ſit expertus. Nam extorris, atque omnium egenus, Taurini apud Inſubres, procul à ſuorum aſpectu, è vita exceſſit.

Æmarus Ranconetus Perturbatis ob religionem in Gallia rebus, mala ſors, quæ multos alios diris calamitatum nexibus irretivit, una quoque involvit Æmarum Ranconetum. Fuit is humanioris literaturæ, omniſque antiquitatis, ſeu ſacræ, ſeu profanæ, ſcientiſſimus, quique primos juris Romani fontes aperuit. Patria urbe Burdegala poſthabita, Pariſios conceſſit; ubi Conſiliarii prius, deinde æquiſſimi, & conſultiſſimi

tiſſimi Præſidis officium exercuit. Majori quidem nominis famâ, quòd certatim in eo elucerent hinc Senatoria purpura, illinc humaniorum, & politiorum literarum ſplendor. Sed creſcentem viri gloriam ſubvertit fati malignitas. Quippe ſceleratorum conjuratione criminis accuſatus, in extremum capitis, fortunarúmque diſcrimen adductus eſt; nec purgandi ſe occaſionem præbuit feſtina mors. Ea res non inſignem modò calamitatem intulit domui, atque opibus univerſis; ſed eorum etiam jacturam, quæ neque parari pretio, neque reſtitui poſſunt. Quæcumque enim aut collegerat, aut in difficiliores Græcorum auctorum locos eruditiſſimè adnotârat, magno nominis detrimento fuere diſſipata. Ipſe in Baſtiliam arcem conjectus, quod ex aſtrorum indicio jampridem eventurum præſagierat, ſenex exquiſito mortis genere obiit.

Quantum poeſi detrimenti inflixit immatura mors Petri Fulvii Pictonis, ſuaviſſimi, atque argu- *Petrus Fulvius.*

tiſſimi poetæ! Cujus viri poemata, niſi periiſſent, ejuſmodi cenſerentur, ut nullâ temporum injuriâ poſſent aboleri. Laudatæ imprimis illius tragœdiæ; in quibus, magno adhibito judicio, Senecam prudentiſſimè expreſſerat. Cariſſimus fuit doctis omnibus, qui Pictavienſem Academiam frequentabant; & præ reliquis acceptus Antonio Mureto, dum in Samarthano doceret Gymnaſio ſtudiorum comiti, atque æmulo. Imò natum quandoque inter Fulvium, Muretum, & Joachimum Bellaium poeticum certamen, Salmonio Macrino judice; qui ex tribus Epigrammatis Fulviano palmam attribuit. Sed præſecta citò nimium tantæ ubertatis vena. Nam in prima diſſidii Gallici procella, exorto Auguſtoriti bacchantis vulgi inſaniſſimo tumultu, ſubitus pavor molliorem hominis animam facilè oppreſſit.

Carolus Molinæus. Sævientis Fortunæ procellas fortiſſimo tulit animo Iuris antiqui, & Gallici, conſultiſſimus, Carolus Molinæus. Quamvis enim

enim ingruerent graves, magnæque; non potuerunt tamen de ſolido conſtantiæ gradu dejicere, aut inhibere à legum municipalium interpretatione, Galliæ, Germaniæque, Iuriſconſultum. Hic eſt, qui, initio Parmenſis belli adverſùs Iulium Pontificem, publicato in edictum Henrici Secundi contra depravatam Curiæ Romanæ diſpenſandis ſacerdotiis diſciplinam commentario, graviſſimam in offenſionem incidit. Cùm enim ea ſcripſiſſet, quæ ad tuendam Eccleſiæ Gallicæ libertatem pertinerent, à pleriſque ita ſunt accepta; quaſi auctoritatem Pontificiam videretur convellere. Exoſus igitur omnibus, hanc indignam meritis ſuis gratiam à patria retulit, ut urbem, forúmque relinquere, & ſolum vertere, cogeretur. Exul deinde voluntarius Germaniam petiit; ubi tanto principum omnium, civitatúmque applauſu, exceptus eſt, ut propoſitis certatim præmiis, ad Iuris profeſſionem ab illis invitaretur. Maximo quidem levitatis documento, cùm poſt annos

aliquot, mutatis ob religionis diſſidium fautorum animis, indigniſſimè in vinculis haberetur; nec, niſi eluſis cuſtodibus, famuli indutus perſonâ evaderet. Regis poſtea juſſu in Galliam revocatus, fortunam apud ſuos nihilo æquiorem perſenſit. Iterum quippe recrudeſcere malevolorum invidia; quorum circumventus inſidiis, carceris moleſtiam ipſa in ſenectute ſubiit vir bonus, & ſimplex, quique patriæ caritate ſupra quàm dici poteſt inflammaretur. Sexagenario major dolore extinctus eſt, cùm emendationem in religione, quam tantopere deſiderabat, in licentiam, & factiones verſam, animadverteret.

Petrus Monraureus. Addam huic Senatorii ordinis, excellentis ingenii, & in Philoſophia, ac Mathematicis artibus, virum verſatiſſimum, Petrum Monraureum. Magnus etiam is Muſarũ alumnus verſibus quandoque illa ludere, quibus neque ſuavius aliquid, neque perfectius, excogitari poterat. Civilium negotiorum, munerisque Senatorii, intervalla quibuſlibet ſtudiis elegan-

gan-

gantiſſimè diſpungere, atque ita ſemper aut forenſibus actionibus, aut animum diſciplinis exercere. Matheſi verò addictiorem fuiſſe, ſcripta ejus in Euclidem, & librum quidem decimum, à paucis antea tentatum, manifeſtè declarant. Non tamen tot egregiæ artes potuere poſſeſſorem, & cultorem ſui, à calamitatum telis defendere. Sed ob religionis cauſſam bellis inteſtinis graviter jactatus, cùm Sancerras ad Ligurim confugiſſet, contracto ſimiliter ex mœrore morbo, animam Deo reddidit. Bibliotheca etiam ejus, omnium librorum copia inſtructa, Mathematicis præſertim, & Græcis, illiſque majorem partem manuſcriptis, atque ipſius ſtudio emendatis, barbarâ iſtâ immanitate direpta eſt.

Quot acerba Galliæ funera, & diros caſus, objecit nuptiarum ille Pariſienſium dies! Graſſatum eo tempore pari furore in innoxios, atque immerentes: ipſáſque in matresfamilias, ac virgines nobiles, & generoſas, plus quàm barbaro more ſævitum, eſt. Tot

gravidæ mulieres, contra gentium omnium, nationúmque inſtituta, ante partum editum in flumen crudeliter abjectæ! Multi ætate grandes, quique morbo confecti lecto tenebantur; multi dignitatibus publicis præcellentes; ſenatores multi, eruditiſſimique bonarum artium doctores, & magiſtri indictâ cauſſâ ſupplicio adfecti. Hos inter primo ſe limine offert vir ob philoſophiam, aliáſque diſciplinas, toto orbe celebratus, Petrus Ramus. Natus is patre quidem agricolâ; ſed ex ſtirpe nobili, quique genus ſuum ex Eburonibus repeteret. Avus Burgundionum armis patriâ pulſus, atque omnibus exutus bonis, ad Veromanduos confugit, ibique carbonariam exercuit. Ipſe autem, cùm à puero ingenita quadam literarum cupiditate incenſus, Pariſios ultro veniſſet, ſuperatis calamitatum ſcopulis, talis evaſit, qualem ſcripta arguunt; ſuſceptóque profitendi munere, æquales ſuos tum auditorum frequentiâ, tum eloquentiæ famâ, longiſſimè anteivit.

Petrus Ramus.

Cúm-

Cúmque Philoſophiam priùs, poſtea verò mathematicás artes docuiſſet, Ariſtotelem tandem voce, & ſcriptis, importunè oppugnans, erroneam in philoſophicis induxiſſe viam creditus eſt. Qua de re magnæ illi cum Iacobo Carpentario controverſiæ fuere; nec minores antea cum Antonio Goveano, & Ioachimo Perionio. Sed emiſſis à Carpentario æmulo, & lanienam adjuvante, ſicariis diſcipulis, è cella, in quam confugerat, exſtractus, pecuniâ cum opibus univerſis direptâ, & inflictis aliquot vulneribus, ſuperne è feneſtra in aream dejectus eſt. Cadaver effuſis viſceribus, quæ furentes etiam eâdem rabie pueri per vias ſparſerunt, ſcuticis in profeſſionis opprobrium verberatum, atque immaniter raptum.

Rami caſus ſecũ traxit Dionyſium Lambinũ, humaniorum literarum, & utriuſque linguæ, in Gymnaſio Pariſienſi profeſſorum regium. Unde manârunt uberes illi in Plautum, Lucretium, Horatiũ, Nepotẽ, utque de Cicerone nihil *Dionyſius Lambinus.*

dicam, alios etiam auctores, commentarii. Vir utique eximius, atque ob exactam Græcæ, Latinæque linguæ peritiam, à doctiſſimis maximo in honore habitus. Hujus ad aures cùm fama de interfecto Ramo perveniſſet, cúmque ſibi cum eodem Carpentario occultas, ob rem literariam, ſimultates interceſſiſſe ſciret, exemplum Rami veritus, adeò conſternatus eſt, ut in morbum inciderit graviſſimum; ex quo poſt menſem deceſſit.

Guilielmus Bertrandus Villemorius. Temporum illorum furor alios etiam, nunquam Proteſtantium religionem profeſſos, inauditâ truculentiâ amplexus eſt. Guilielmus enim Bertrandus Villemorius, libellorum ſupplicum magiſter, Ioannis Bertrandi Procancellarii, & poſtea Cardinalis, filius, vir doctus, ac liberalis, immiſſis à Fergone ſicariis, pecuniâ ſpoliatus, atque interfectus eſt.

Iacobus Roliardus. Similiter Iacobus Roliardus, Senator Pariſienſis, & ſacri collegii ſodalis, cùm dies aliquot in amici ſacerdotis domo latuiſſet, garrulæ tandem ancillæ proditio-

tione agnitus, in latronum manus devenit; ac poſtquam diu inter ſpem, & metum anxio illuſum fuiſſet, capite truncatus à Cruciario quodam aurifice. Homo iſte, Acherontis pabulum, & cruce, aliiſque exquiſitiſſimis tormentis, verè dignus, immani ſæpe veſaniâ jactabat, cùm nudum exeruiſſet brachium; illo ſe quadringentis amplius homines brevi tempore mactâſſe. Deinde pœnitentiâ ductus, ſive potiùs conſcientiâ terrente, hominum conſpectum, tot homicidiis infamis, vitavit; atque anachoretam profeſſus, in ſolitudinem conceſſit; ubi tamen ferinam iſtam naturam deponere non potuit.

Occiſus item ſceleſtiſſimè Petrus Placius, Curiæ vectigalium primarius præſes, vir gravitate, doctrina, atque integritate clariſſimus. Aliquandiu ſeſe balliſtariorum ope, à Nicolao Bellofremontio, Seneſcæo, & Carronio, attributorum, à plebis furore defenderat. Poſtea verò Seneſcæus, magno hoſpitio à Carolo præpoſitus, ad Placium venit, *Petrus Placius.*

dixitque, regem, quantumvis decreviſſet omnes ad unum proteſtantes internecione delere; ei tamen multis de cauſſis vitam donare voluiſſe; ac miſiſſe ſe, ut ad Luparam illum deduceret. Dolum animadvertens Placius, excuſare ſe, & paucorum dierum, dum plebis rabies deferbuiſſet, ſpacium expetere. Inſtare contra Seneſcæus, hortari, ut ſine mora regis mandato pareat; atque ad majorem, ut aiebat, ſecuritatem, Pezovium, præcipuum ſeditionis ducem, addere. At Placius miſere deceptus, & mulo, quo vehebatur, deturbatus, pugionum crebris ictibus confoditur. Corpus ejus tractum diu, ac tandem in ſtabulum publicarum ædium abjectum eſt.

Ioannes Corraſius. Toloſæ magna quoque intemperies exercita. Ubi cùm Proteſtantes in carcerem Palatinum omnes conjecti eſſent, immiſſis noctu ſicariis, perditæ vitæ hominibus, ad ducentos crudeliter trucidati ſunt; cumque iis ſenatores multi; qui, immanitate geminatâ, ad ulmum in area Palatii, Senatorio

torio cultu ſuſpenſi ſunt. Inter hos eminuit Ioannes Corraſius, celebri legum domicilio natus, atque in ipſo Iuriſprudentiæ ſinu enutritus; quam poſtea diſciplinam tum profitendi, tum ſcribendi labore, in florentiſſimis Europæ Gymnaſiis largiſſimè profudit. Ad patrium deinde Senatum allectus, ac paullò poſt in aulam Navarræ ad Cancellarii dignitatem vocatus, tranquillam, & honoratam ſenectutem tranſacturus videbatur. Sed, contra omnium ſpem, eâdem & ipſe rabidæ plebis amentiâ indigniſſimè interfectus eſt.

Neque ſilentio prætereundus vir undiquaque doctiſſimus, Charilaus Macrinus, temporibus quoque illis enectus, quibus fruſtra quiſquam manſuetudinem, aut miſericordiam, exigeret. Patrem habuit Salmonium Macrinum, omni literarum genere excellentem; & quem ſi unum excipias, nemo tum ſit repertus, qui Poeticen ſeriò attingeret. Ille autem tam auſpicato rem aggreſſus eſt, ut alter Horatius, & Lyrico- *Charilaus Macrinus.*

ricorum princeps, meritò cenſe-rerur; vinceretúrque à nullo, niſi ſolo fortè filio hoc Charilao. Is verò tum poeſi, tum præſertim Linguæ Græcæ cognitione memorabilis, atque illuſtriſſimæ principi, Catharinæ Borboniæ, Regis ſorori, præceptor datus, Lutetiæ, in ipſo ætatis flore, unà cum Admiralio indigna morte periit.

Guiliel-mus Po-ſtellus.

Appendicis magnitudinem ſupergrederer, ſi recenſere omnes vellem eruditionis famâ viros celeberrimos, quos carnificina illa Gallicana abſorpſit. Me quoque juvat, velut ipſe in parte laboris, & periculi forem, horridiſſima potiùs tempora effugere, quàm in vaſtiorem eorum altitudinem, ac velut profundum, invehi. Nunc itaque commemorandus veniat Guilielmus Poſtellus; qui Philoſophiæ, & Mathematicarum artium ſtudia primùm profeſſus, & longinquis deinde peregrinationibus Orientalium linguarum peritiam adeptus, innumera exotici guſtûs ſcripta paſſim edidit. Venetiis autẽ virginis vetulæ familiaritate

aritate uſus, in errorem delirum, ac juxta deteſtandum, de feminei ſexûs ſalutari reparatione nondum conſummatâ incidit; quem Pariſios reverſus, frequenti auditorum turbâ publicavit, & defendit. Adhæc morte ſe obitâ vocatum ad ſuperos, & juvenili ætati reſtitutum, ineptè mentiebatur. Magnâ quidem ſtolidæ plebis, atque eorum imprimis admiratione, qui meminiſſent, eum vetulum, & caneſcentem, abiiſſe; & tum longo intervallo reducem nigrante barbâ, atque ævi flore conſpicuum, viderent. Sic enim eos homo mirificus captabat, ſimulatóque per pigmenta miraculo, fidem ſuis nugis, & auctoritatem conciliare nitebatur. Accuſatus autem à theologis, atque à magiſtratu graviter increpitus, in Germaniam aufugere coactus eſt; ubi in Ferdinandi Cæſaris aula tam diu latuit, donec, recantatis erroribus, in patriam redeundi, & publicè profitendi, facultas redderetur. Verùm cùm recidere ad eandem quæſtionem videretur, interdicto

planè publicarum lectionum uſu, in monaſterium Sanmartinianum relegatus eſt; in quo, etiam centenario ferè proximus, miſerrimæ vitæ, & ſolitudinis tandem pertæſus, interiit.

Arnoldus Ferrerius. Rarò aliàs illudentis fortunæ præclarius exemplum apparuit quàm in Arnoldo Ferrerio Toloſano, Iuriſconſulto graviſſimo, atque Inquiſitionum Pariſienſium præſide. Idem Concilio Tridentino magna cum dignitate interfuit, & bis ad Rempublicam Venetam à Principe Orator miſſus eſt. In poſteriari verò legatione, cùm ſtipendiis fraudatus ſuo propè ſumtu regno ſerviiſſet; re familiari abſumtâ, ære alieno demerſus, reverti in patriam cogebatur. Incidebat autem in extrema illa tempora, cùm ſpecie boni publici, & tuendæ Religionis Catholicæ, bellum opulentiſſimas quondam Galliæ res affligeret, ac penè perderet. Poſtquam igitur quod impenderat non reſtitueretur, inops, ac miſerabilis ſenex ad Henricum Borbonium, Navarræ regem, confugit,

git, omnium virtutum, atque eruditionis, amantiſſimum principem. Ab eo non benignè ſolùm exceptus Ferrerius, ſed ob excellentem doctrinam ſacri etiam ſigilli cuſtodiâ ornatus eſt. Et cœperat jam facilioris, ac commodioris vitæ ſpes tandem ingens affulgere, cùm ampliſſimi muneris adminiſtrationem vix ingreſſus, ipſo in limine repentè concidit.

Legatione quidem eadem feliciùs paullò uſus, ſed reliquum vitæ curſum non ita proſperum expertus, Gulielmus Pellicerius. *Gulielmus Pellicerius.* Bacchante ſcilicet, more ſuo, in præſtantiſſimum hominem invidiâ, objectâque à ſycophantis criminatione, quaſi cælibatûs legem non ſatis pro ſacri ordinis munere obſervaret; in ſummo tum bonorum, tum vitæ, periculo verſatus eſt. Concepto proinde totius aulæ faſtidio, abdidit ſe in ſeceſſum Monſpelienſem; ubi in jucundiſſimo illo Muſarum ſinu placidè acquievit. Tandem verò inter vehementes, & moleſtiſſimos cruciatus, contabuit; eroſis

vide-

videlicet lento, & inſanabili vulnere præcordiis; idque peſſimi pharmacopolæ culpâ, qui catapotia ex malè tritâ colochyntide ægrotanti ſumenda obtulerat. Periere ſimul cum auctore ſuo omnes in Plinium, & ſcriptores alios, caſtigationes; quas majori qiudem perfectione confecerat, quòd in ejuſmodi uſum bibliothecam haberet locupletiſſimam, innumeriſque veterum manuſcriptis, & codicibus præſtantiſſimis, ornatiſſimam.

Accedo nunc ad celeberrimam, ſed infelicem, Juriſconſultorum trigam, ac clariſſima Iuriſprudentiæ lumina, Hotomannum, Cujacium, & Barnabam Briſſonium. Certè ex his, uti innumeris aliis, videre eſt, Galliam illuſtrium virorum fœcundam magis, quàm amantem. Plerumque enim ſic uſu venit, ut, poſtquam magna eruditionis, atque induſtriæ ſuæ dederunt commoda, indignam tandem meritis gratiam referant. *Franciſcus Hotomannus.* Arguit hæc Franciſcus Hotomannus, vir eruditione variâ, ac potiſſimùm eximiâ in illuſtrando

Romanorum jure facundiâ conſpicuus. Patre Senatore Pariſienſi Lutetiæ natus, ſimulac juri civili operam Aureliani dediſſet, ob religionis cauſſam pulſus patria, & profugus, Lauſanæ primùm docuit. Inde à Ioanne Monlucio Valentiam, ac poſtea à Margarita, Biturigum duce, Avaricum revocatus, aſſiduam jure dicendo operam longo tempore navavit. Cúmque jam certum ſibi larem conſtituere tandem in animo haberet; exortâ repentè procellâ turbatus, & graviter afflictus, patriam ingratam omnino deſeruit, & ad montem Pelicardi in Sequanis, ac poſtremo Baſileæ, amiſſâ priùs conjuge, ſedem fixit. Variis iſtic editis de jure, aliiſque ad antiquitatis, & politioris literaturæ, illuſtrationem operibus, ætatis anno ſexageſimo ſexto, contractâ ex dolore hydrope, deceſſit.

Sequitur Iacobus Cujacius, rarum non Galliæ modò, ſed univerſi orbis, in quo literæ, & Iuriſprudentia vigent, ornamentum; cui quidquid puræ, nativæque lucis *Iacobus Cujacius.*

cis illi ſcientiæ undecumqne acceſſit ætas omnis debitura eſt. Docuit pluribus locis, ac præſertim apud Biturigas; ubi incredibili nationum concurſu, intima juris, & antiquitatis penetralia juventuti diligentiſſimè reſolvebat. Magno quidem Toloſæ opprobrio; quæ ad exorientem alumni lucem caligans, eum poſtulato cathedræ honore turpiter repulerat. Neque felicitatem ſuam æſtimare novit Biturigum urbs. Sed illa tam nobile depoſitum cùm omni cura aſſervare, ac tueri deberet; indigniſſimè ferè projecit, ac perdidit. Oborto ſcilicet ſeditioſorum tumultu; qui virum præſtantiſſimum de certa in Principem fide ſuſpectum habentes, non ſemel interimere ſunt conati. Cùm itaque Cujacius, ut profeſſione, ſic moribus, juris, & æqui obſervantiſſimus, per factiones omnia perverti, ingenuam libertatem corrumpi, candorem per fucos, & deteſtandas in religione ſimulationes amitti, ſeque non tantùm à ſceleratis obſervari, ſed oculis ad cædem deſignari, vide-

videret; longiorem vitam melioris deſiderio abrupit, mœroréq; confectus obiit. Unum hoc in eo raræ felicitatis fuit, & quod aliis vix poſt mortem datur: ut nempe vivens, vidénſque, laude, quam meruerat, frueretur; cùmque in foro, ac ſubſelliis, Iuriſconſultorum quiſque peculiari ſuo nomine citetur; ipſe per eminentiam Iuriſconſultus appellaretur. Sed grandi malo contaminata ejuſmodi felicitas. Filia quippe, quam ſolam habebat, quæſtui dedere ſe fœdiſſimo; jactaréque, nomen, quod pater Iuris ſcientia tota Gallia, orbéque, conſecutus fuerat celeberrimum, meretriciis ſe artibus paraturam.

Immane verò ſcelus, & multis inauditum ſeculis, pertulit Barnabas Briſſonius, vir ſive literarum ſtudia, ſive negotia tractaret forenſia, ingenio feliciſſimo. Imò tantam nominis ſui famam excitarat, ut à ſummo virtutum admiratore, Henrico Tertio, primùm fiſci patronus; ſacri inde Conſiſtorii aſſeſſor; & non longo intervallo, poſt Pomponium *Barnabas Briſſonius.*

Bel-

Belleureum, ampliſſimi ordinis Præſes crearetur. Atq; in ejuſmodi quidem deliciis eum habebat Rex, ut ſæpiſſime diceret, nullum in orbe Chriſtiano principem eſſe, qui eruditorum aliquem Briſſonio ſuo opponeret. Sed, æſtuante novis iterum tumultibus Galliâ, in litium tricas incidit, quibus evolvere ſe nunquam citra capitis periculum poſſet; auditúſque eſt ſæpius amicis non ſine gemitu, & ductis imo ex pectore ſuſpiriis, dicere, ſe ad macellum ſervari. Neque triſti hoc augurio eventus defuit. Nam ab effrenatioribus aliquot, & Cromæo præſertim, ac Cruceo, hominibus cruce dignioribus, miſſi, qui Briſſonium, in ſenatum venientem, ad minus caſtellum ſiſterent. Illi ſimulac miſerum hominem, & nihil tale metuentem, ad S. Michaelis pontem nacti, per vicum, quaſi in ædibus publicis exſpectaretur, avertunt; & cùm ſub fornice caſtelli eſſet, in horrendum carcerem detrudunt. Mox Cromæus paludatus præſtò adfuit, infeſtiſſimus viro; qui illum, galero demto, in genua

nua procumbere juſſit. Tum lata adverſùs tanquam divinæ, humanæque, majeſtatis reum, & proditionis convictum, ſententia recitatur. Qua auditâ attonitus, quæſivit primùm, quibus à judicibus condemnatus, quibus indiciis, ac teſtibus, convictus eſſet. Alteris defenſionem hanc ridentibus, ac jubentibus, quod inſtaret ageret; ad miſeras ille preces converſus, mortem deprecari, & muris includi ſe petere, ad abſolvendum opus, quod magno aliàs Reipublicæ detrimento periret. Tandem verò poſt caſſas preces, ſpatio vix ad peccata confitendum conceſſo, ad tignum, urgente Cromæo, ſuſpenditur, &, compreſſis laqueo faucibus, crudeliter necatur. Comprehenſi tum quoque alii duo viri egregii, Claudius Arcerius, Curiæ Senator, & Ioannes Tardivius, in ſubſelliis inferioribus conſiliarius. Arcerius, cùm pendentem ex tigno Briſſonium videret, Cromæum ſententiam legentem inter- *Claudius Arcerius.*

ter-

terrupit, & poſt tantum virum, tam fœda morte affectum, vitam ſibi moleſtám inclamavit; nihilque cunctatus, habito priùs cum ſacerdote colloquio, ad mortem ſe conſtantiſſimè compoſuit. Atque eandem fortunam pari animo ſubiit Ioannes Tardivius, vitámque, ut alii, laqueo finivit. Corpora poſtridie ante ædes urbanas patibulis ignominioſè adfixa, ad ſpectaculum furenti plebi per biduum proſtiterunt.

Ioannes Tardivius.

Nicolaus Sudorius.

Faciat quoque partem operis Nicolaus Sudorius, in Curia Pariſienſi, cùm viveret, Inquiſitiorum Præſes, utque reliquarum diſciplinarum, ſic Poeſios, amantiſſimus. Et mirandum, vel in mediis civilium negotiorum fluctibus adeò illum ſuæ ſpontis fuiſſe, ut ad ſuavitates poeticas animum ſæpiſſime deflecteret. Imò majore admiratione dignius, feciſſe Sudorium in maximis tumultibus, quod ipſe optimus artis poeticæ magiſter Flaccus in ſumma quiete fieri poſſe negaverat. Arduum ſcilicet illud opus, nullique alii hactenus tentatum,

de

de vertendo carmine Pindaro, Sudorius & confidentiſſimè aggreſſus eſt, & feliciſſimè peregit. Periit vir longiori vita digniſſimus anno ſolùm ætatis quinquaſimo quinto, ab impia latronis manu, dum è Sequanorum finibus Lutetiam ſe reciperet, in ipſo itinere ſæviſſimè necatus.

Iacob. Lodoic. Strebæus.

Non ſine ſeculi opprobrio in maxima duriſſimæ ſortis malignitate vitam egit, finiitque, Iacobus Lodoicus Strebæus. Ortus is ex humili familia Remenſis agri, & parentibus pauperrimis; ſed excelſo, & divinum ſpirante ingenio præditus, Philoſophiæ ſe, atque Eloquentiæ ſtudiis, totum dedit. Et Latinâ quidem facundiâ tantum valuit, ut ornatiorem loquendi morem non induxerit modò, ſed edito etiam de oratoria verborum collocatione opere eximio, cæteris, quò facilius ad eam pervenirent, viam aperuerit. Suſcepto deinde Ariſtotelis transferendi labore, cùm jam Ethicam, Oeconomicam, & Politicam, ſummo fidei, & Latinitatis candore vertiſſet, ab incepto deſiſte-

deſiſtere coactus, & totum illum Philoſophiæ patrem Latinâ veſte induere, vetitus eſt. Urgens videlicet rei familiaris egeſtas à jucundo Muſarum otio abducebat, atque aliò trahebat invitum. Cùm igitur ad tuendum eruditionis decus neceſſaria deeſſent fortunæ ſubſidia; apud typographos Pariſienſes mendis operarum corrigendis inops, ac debile ſenium, ſuſtentare compulſus, in rerum tandem omnium penuria defecit.

Io. Stephanus Durantius.

Apparuit luculenter in Ioanne Stephano Durantio, pleroſque tum Toloſanæ factionis homines, dum Catholicæ religionis cauſſam libidini ſuæ prætenderent, non aliò intendiſſe, quàm ut optimorum civium internecione teterrimam imperio peſtem molirentur. Nullum enim in efferâ iſtâ animorum diſſenſione vidit Gallia, qui religionem illam aut coleret conſtantiùs, aut majore ſtudio, laboréque promoveret. Vir quippe antiqua morum gravitate, & doctrinâ conſpicuus, de ſacris Eccleſiæ ritibus librum con-

conſcripſit, adeò quidem probatum, ut poſt mortem ejus Romæ, ipſius Sixti V Pontificis Maximi juſſu, & expenſis, ederetur. Patre is Senatore natus, omnibusque artibus, eximio Iuriſconſulto dignis, inſtitutus, poſtquam Regiæ advocationis in patrio Senatu munus per annos aliquot adminiſtrâſſet, ad ipſum ſenatus principatum, admirabili cum totius urbis, & provinciæ lætitiâ, provectus eſt. Cæſis poſtea Guiſianis fratribus, Toloſæ, ut & aliis in locis, oborta ingens ſeditio; cui dum pro muneris ſui auctoritate reſiſtere, nomenque Regium tueri, ac defendere nititur, acerrimam rabidæ jam plebis iram in ſe derivavit. Monitus proinde ab amicis, ut ſeceſſu ſibi conſuleret, reſpondit vir patriæ amantiſſimus; ſe quidem tanquam ex alta ſpecula proſpicere tempeſtatem, urbiſque everſionem; cæterum ruina ejus malle obrui, quàm committere, ut aut deſeruiſſe eam, aut ſeditioni cauſſam dediſſe videretur. Neque multò pòſt Durantius, cùm curru vectus

è curia exiret, ab efferata multitudine pænè oppreſſus eſt, gladiorum ictibus undique curru perforato; quos ille, reſupino jacens corpore, atque aurigâ per medium conjuratorum globum equos impellente, utcunque devitavit. Tandem verò cùm ad putei marginem rotæ citatiſſimæ deſiliiſſent; ipſe pedes in Capitolium, munitiſſimum totâ urbe locum, ſe recepit. In Dominicanorum deinde cœnobium detruſus, arctaque adeò cuſtodiâ ſervatus eſt, ut acceſſus ad eum ipſi vix conjugi patuerit. Morti deſtinatus, atque à ſtipatorum nequiſſimo furenti plebi traditus, cùm vultu conſtanti, quid tanto dignum odio facinus commiſiſſet, adſtantes rogaret; multique, qui auctoritatem antea viri ſuſpexerant, vim abſtinerent; repertus eſt unus, qui mediam turbam perrumpens, ictu ſclopeti ſenis pectus tranſverberavit. Mox incumbentes alii innumeris plagis confodiunt jacentem, corpusque per vias raptatum in platea S. Georgii ſiſtunt, atque ad portam

fer-

ferream pegmatis in pedes erectum laqueo ſuſpendunt. Quidam etiam nihil ſentienti barbam vellicabant, magno certè veſanæ amentiæ documento.

Qui illuſtriori Stephanorum typographiæ finem impoſuit, faciat quoque Appendici meæ Henricus Stephanus. Sanè ſi quiſquam inter rei literariæ principes referri mereatur; vel ille omnium facilè judicio cenſebitur. Erat iſti viro ſumma ingenii fœcunditas, & ſive Græcè, ſive Latinè ſcriberet, utriusque linguæ uſus, & facultas paratiſſima. Quot veterum, tum ſacrorum, tum profanorum volumina ex celeberrima ejus officina exiere multò quàm prius emendatiora, venuſtioribus multò typis excuſa, & doctiſſimis ipſius commentariis illuſtrata! Nihil verò laborum pejus unquam ceſſit, quàm ſcripta pro Herodoto apologia. Iſto quippe libro cùm graviſſimè in ſacrum iſtum cucullatorum ordinem peccâſſe judicaretur, ignibus fuiſſet expiandus, niſi imminenti periculo tempore ſe ſubduxiſſet. Ste- *Henricus Stephanus.*

 phano

phano itaque fugâ ſibi conſulente, atque in nivoſis Arverniæ montibus latitante, cremata à tortore effigies pro ipſo pœnas luit. Vnde jocabatur ſæpe, ut erat ingenio cavillator : *nunquam ſe magis riguiſſe, quàm cùm Pariſiis uſtularetur.* Multis deinde peregrinationibus diu in Germania vagus, cùm patriam obliviſci non poſſet, Lugdunum ſe contulit; ubi opibus, atque ipſo etiam ingenio deſtitutus, vitæ, & tot exantlatis pro re-publ. Literaria laboribus, in noſocomio finem fecit.

Atque hi ſunt, quos ex Jtalia, Galliâque, viros calamitatibus memorabiles colligere me, majoribus immerſum, ſiverunt temporis anguſtiæ. De Germanis, Belgis, & cæterarum gentium eruditis, aliàs fortè, volente Deo, agemus.

FINIS.

A01 14677 73